

İŞYERİ İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

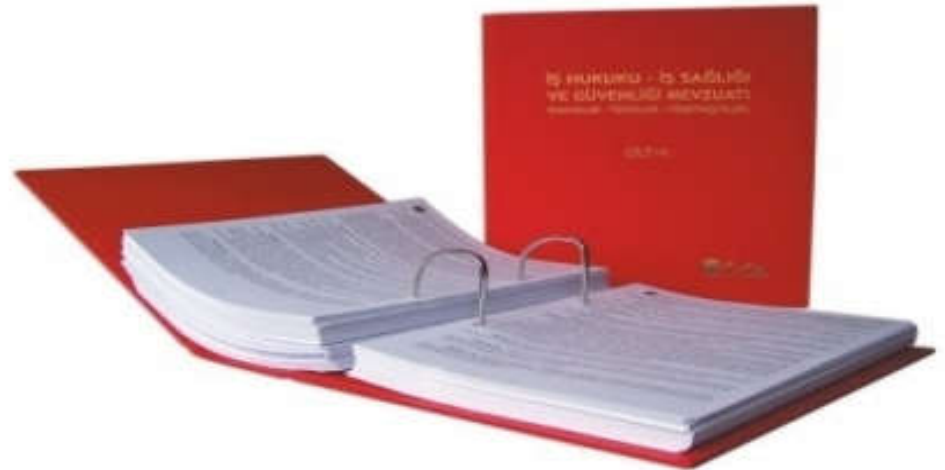
RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği

29.12.2012 tarih ve 28512 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Risk değerlendirmesinin usul ve esaslarını düzenler.

Risk değerlendirmesi Nedir?

Risk değerlendirmesi, işyerinde (Okul/Kurumlarda) var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gerekli çalışmalardır.

RISK DEĞERLENDİRİLMESİ

Risk değerlendirmesi zorunlu mu?

Risk değerlendirmesinin 01.01.2013 tarihinden itibaren bütün okullarda yapılması gerekiyor. Okulun Devlet okulu veya özel okul olması durumu değiştirmiyor.

Bu kurala uymayan eğitim kurumları para cezaları yaptırımıyla karşı karşıya kalabilir.

Risk değerlendirmesi yapmamanın ne kadar cezası var?

RISK DEĞERLENDİRİLMESİ

Risk değerlendirmesi yapmamanın cezası oldukça yüksek. Risk değerlendirmesi yapmayan veya yaptırmayanlara 2014 yılında 3.361 TL ceza uygulanacak. Bu ceza aykırılığın devam ettiği her ay için 5.041 TL olarak uygulanacaktır. Bu cezalar her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılıyor.

Örnek: 2013 yılı Ocak ayında yapılması gereken risk değerlendirmesi 2013 yılı boyunca yapılmaz ise okula 56.595 TL ceza uygulanacak.

RISK DEĞERLENDİRİLMESİ

Risk değerlendirmesinin bir kuruma verilmesi gerekiyor mu?

Risk değerlendirmesi dokümanının sayfaları numaralandırılarak; **gerçekleştiren kişiler tarafından her sayfası paraflanıp, son sayfası imzalanır ve okulda saklanır.** Risk değerlendirmesi dokümanı elektronik ve benzeri ortamlarda hazırlanıp arşivlenebilir. Risk değerlendirme belgesi **Okulda İSGK kurulmamışsa asıl işveren olan İl MEM'ne gönderilir.** İstenmediği sürece herhangi bir kamu kuruluşuna verilmesine gerek bulunmuyor. **İş müfettişleri tarafından yapılacak denetimlerde müfettişlere gösterilmesi ve gerekirse bir örneğinin verilmesi gerekiyor.**

(Arif Temir, Açıklamalı, Uygulamalı İş Sağlığı ve İş Güvenliği, Yaklaşım Yayınları, Haziran 2014)

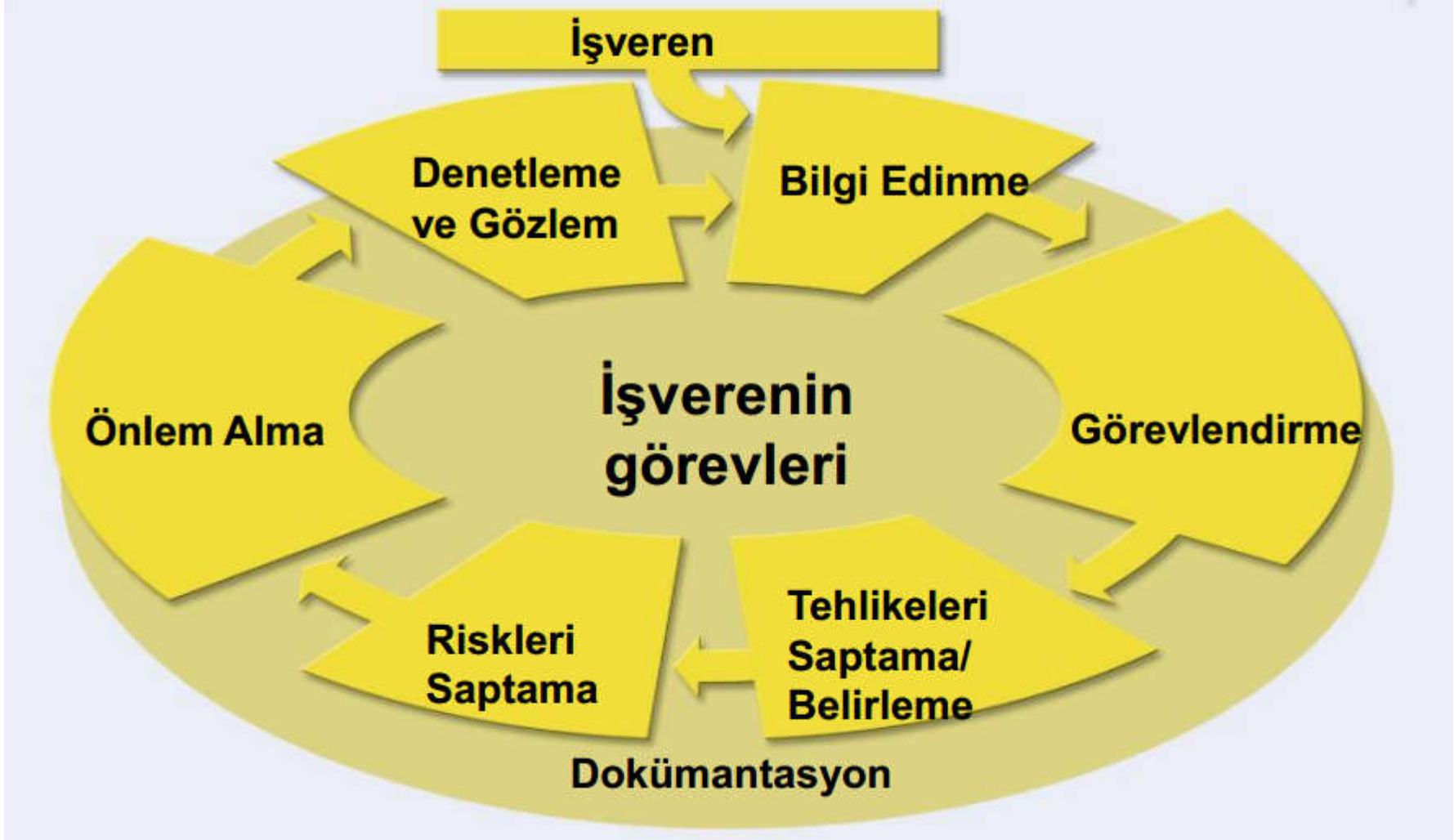

İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği

5. Madde - İşveren; çalışma ortamının ve çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlama, sürdürme ve geliştirme amacı ile iş sağlığı ve güvenliği yönünden ***risk değerlendirme yapar veya yaptırır.***

12. Madde - Az tehlikeli işyerlerinde ***en geç altı yılda bir yenilenir.***

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliğinde TANIMLAMALAR

- **Tehlike:** İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek, çalışanı veya işyerini etkileyebilecek zarar veya hasar verme potansiyeli

Nazmi Toker Ortaokulu'nun bahçesinde oynayan 6'ncı sınıf öğrencisi Cüneyt Küçükköse'nin üzerine, kızığında çıkan demir kapı devrildi. Sivri demirlerin temas etmesi sonucu boynundan ve vücudunun çeşitli yerlerinden yaralanan Küçükköse, arkadaşları ve öğretmenlerin yardımıyla kapının altından çıkarıldı.

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

- **Risk:** Tehlikeden kaynaklanacak kayıp, yaralanma ya da başka zararlı sonuç meydana gelme ihtimali,

**Okul bahçesinde
tehlikeli oyun**

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

- **Ramak kala olay:** İşyerinde meydana gelen; çalışan, işyeri ya da iş ekipmanını zarara uğratma potansiyeli olduğu halde zarara uğratmayan olayı ifade eder.

RAMAK-KALA

- Ramak kala, zarar, yaralanma veya kayıpla sonuçlanmayan kazadır!
- Kaza olmuş gibi önemle ele alınmalıdır!
- Kazaların habercisidir!
- Ucuz atlatılan kaza olarak da bilinir.

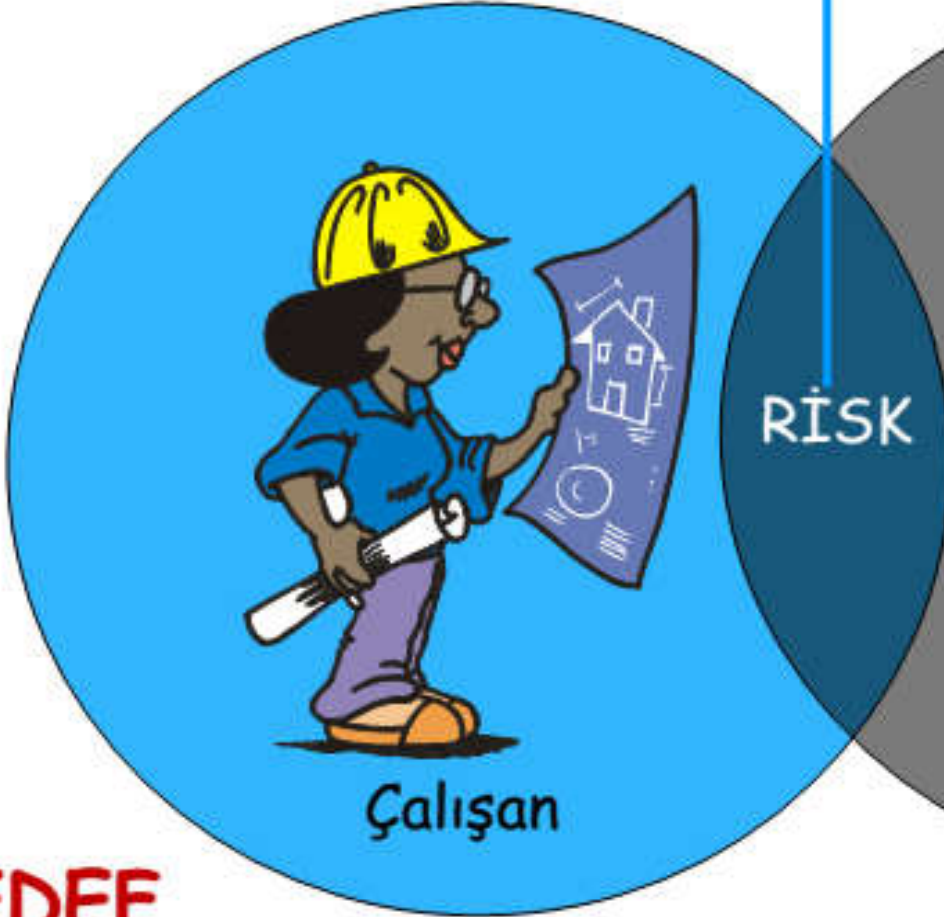

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

MARUZ KALMA

RİSK

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

Risk Değerlendirmesi İlkeleri

- Risklerden kaçınmak,
- Riskleri analiz etmek,
- Risklerle kaynağında mücadele etmek,
- Riskleri önlemek, önlenemiyor ise en aza indirmek,
- Tehlikeli olanı, tehlikesiz veya daha az tehlikeli olanla değiştirmek,
- Toplu korunma tedbirlerine, kişisel korunma tedbirlerine göre öncelik vermek.

RİSK DEĞERLENDİRMESİ NASIL YAPILACAK ?

ADIM ADIM RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

RİSK DEĞERLENDİRMESİ ADIMLARI

1. ADIM

- Risk Değerlendirmesi Ekibinin Kurulması

2. ADIM

- Risk Değerlendirmesi Yapılacak Alan ve Faaliyetlerin Tanımlanması

3. ADIM

- *Risk Değerlendirme Planının Oluşturulması*

4. ADIM

- *Risk Değerlendirme Ekiplerinin Eğitimi*

5. ADIM

- *Risk Değerlendirme Ekiplerinin Ön Hazırlık Yapması ve Bilgi Toplama*

6. ADIM

- *İş Sağlığı ve Güvenliği Tehlike ve Risklerinin Tanımlanması*

RİSK DEĞERLENDİRMESİ ADIMLARI

7. ADIM :

- *Risklerin Önem Derecelerinin Belirlenmesi*

8. ADIM :

- Riski ortadan kaldırmak ya da azaltmak için *Kontrol Tedbirlerinin Planlanması*

9. ADIM :

- Risk kontrol tedbirlerinin uygulanması

10. ADIM :

- Uygulamaların izlenmesi

RİSK DEĞERLENDİRMESİ EKİBİ

1. ADIM : RİSK DEĞERLENDİRMESİ EKİBİNİN KURULMASI

RİSK DEĞERLENDİRMESİ EKİBİ

Risk değerlendirme ekibi aşağıdakilerden oluşur.

Okul ve eklentilerinde görev alan alan ve bölüm şefleri, pansiyon memuru v.b.

Konusunda Bilgi Sahibi Çalışanlar.

İşveren veya İşveren Vekili.

Okul/Kurum Müd.

İşyeri Hekimi

Asli görevinin yanında, önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım v.b. konularda özel olarak görevlendirilmiş hemşire, öğretmen, memur

İşyerindeki Destek Elemanları.

İşyerindeki Çalışan Temsilcileri.

Öğretmenler Kurulunda açık oyla seçilir, seçilememesi durumunda Okul/Kurum Müd. belirlenir.

Risk Değerlendirmesi Ekibi Kimlerden Oluşur?

Milli Eğitim Bakanlığı 2014/16 Sayılı Genelge

4- İş Sağlık ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliğine göre, Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatı ile okul ve kurumlarında risk değerlendirmesi; **kurum yöneticisi veya kurumda görevli İş Güvenliği Uzmanı, İl ISGB uzmanlarından destek alınarak,** söz konusu yönetmeliğin 6'ncı maddesi gereğince **risk değerlendirmesi ekibi tarafından yaptırılacaktır.**

RİSK DEĞERLENDİRMESİ EKİBİ

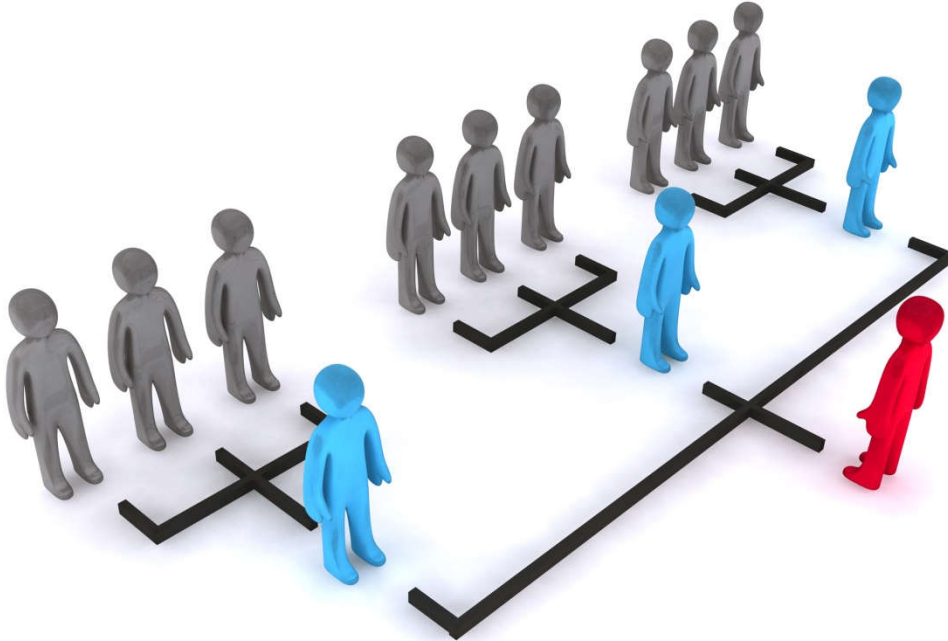
- Risk Değerlendirme Ekiplerinde görev alacak kişilerden en az biri **incelenecek alan veya faaliyette çalışan ve alan veya faaliyetle ilgili detaylı bilgi sahibi olan** bir kişi olur.
- **İncelenecek alan veya faaliyette tehlikeli kimyasal madde** ile ilgili riskler, biyolojik riskler, radyasyon riski gibi **özel riskler söz konusu ise**, Risk Değerlendirme Ekiplerinde görev alacak kişilerden en az biri **söz konusu riskler hakkında bilgi sahibi olmalı**. İşyerinde bu hususlarla ilgili yeterli bilgiye sahip kişi bulunmuyorsa, **kuruluş dışında ilgili alanlarda uzman kişilerden destek** alınabilir.
- Risk değerlendirmesinde işletme körlüğünden kaynaklanabilecek eksikliklerin minimize edilmesi amacıyla, risk değerlendirmesi yapılacak alan veya faaliyetten **tümüyle bağımsız en az bir kişinin** Risk Değerlendirme Ekibinde bulunmasının sağlanması yararlı olacaktır.

RİSK DEĞERLENDİRMESİ EKİBİ

Proje Ekibinin görevi; Okul/Kurumda yapılacak risk değerlendirme çalışmalarının koordinasyonu ile zamanında ve etkin bir şekilde gerçekleştirilmesinin sağlanması olmalıdır.

Her bir Risk Değerlendirme Ekibi içerisinde bir kişiye tüm ekibi koordine etme görevi ve sorumluluğu verilir.

R.D. YAPILACAK ALAN VE FAALİYETLER

2. ADIM : RİSK DEĞERLENDİRMESİ YAPILACAK ALAN VE FAALİYETLERİN TANIMLANMASI

R.D. YAPILACAK ALAN VE FAALİYETLER

Proje Ekibi üyeleri tarafından Okul/Kurumda kendi birimlerinin sorumluluk alanlarında olan Okul/Kurum içi ve Okul/Kurum eklentileri de dahil olmak üzere tüm alanlar ve her bir alanda yürütülen tüm faaliyetler;

- Normal şartlardaki faaliyetler
  - Temizlik, bakım–onarım gibi zaman zaman olan faaliyetler
  - Tedarikçi, taşeron, vb. faaliyetleri
  - Ziyaretçi faaliyetleri
- dahil olmak üzere tanımlanır.

Ayrıca Okul/Kurum dışında Okul/Kurum için risk yaratabilecek tesisler, karayolları, demir yolları, hava alanı, yerleşimler, akarsular vb. tüm yerler tanımlanır.

R.D. YAPILACAK ALAN VE FAALİYETLER

Ana Girişler	Bilgi İşlem	Kuaför	Revir
Arşiv-Depo	Çay Ocakları	Laboratuvar	Terzi
Asansörler	Kantin	Marangozhane	Toplantı Salonları
Atölye	Kazanlar	Mescitler	Yemekhane
Ayakkabıcı	Koridor-Merdiven	Ofisler	
Bahçe	Kreş	Otopark	

3. ADIM : *RİSK DEĞERLENDİRME PLANININ OLUŞTURULMASI*

İşyerinde;

Risk değerlendirmesi yapılacak alanlar,
Alanlarda yapılacak faaliyetler,

Risk değerlendirmesi yapacak ekipler,
tanımlandıktan sonra Risk Değerlendirme
Ekiplerinin görüşleri alınarak Risk
Değerlendirme Planı oluşturulur.

Bu planda çalışma tarihleri, çalışmaların hangi sürede bitirilmesi gerektiği gibi hususlar planlanır.

R.D. EKİPLERİNİN EĞİTİMİ

4. ADIM : *RISK DEĞERLENDİRME EKİPLERİNİN EĞİTİMİ*

Her bir Risk Değerlendirme Ekibinden beklenen kendi sorumluluk alanlarının ve bu alanlarda yapılan faaliyetlerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tehlike ve risklerinin tanımlanması, tanımlanan risklerin önem derecelerinin belirlenmesi ve bu risklere karşı mevcut kontrol tedbirlerinin varlığının ve yeterliliğinin değerlendirilmesidir.

R.D. EKİPLERİNİN EĞİTİMİ

Bu nedenle tüm risk değerlendirme ekibi üyelerine bu yeterliliği kazandıracak aşağıdaki eğitimlerin verilmesi önemlidir:

- Uymakla yükümlü bulunan iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı ve varsa diğer şartlar
- İşyerinin türüne göre değişen içerikte iş sağlığı ve güvenliği temel kuralları ve risklerinin yönetimi prensipleri
- Sahada örnek faaliyetler üzerinde uygulamalı iş sağlığı ve güvenliği risklerinin değerlendirilmesi

Söz konusu eğitimler Okul/Kurum içinde iş güvenliği sorumlusu ve işyeri hekimi tarafından koordineli şekilde verilebileceği gibi, kuruluş dışından hizmet alınarak da gerçekleştirilebilir.

5. ADIM: **RİSK DEĞERLENDİRME EKİPLERİNİN ÖN HAZIRLIK YAPMASI**

- Kuruluşun kontrolü altındaki alanlar ve alanlardaki faaliyetlerde risk değerlendirmesi yapacak olan her bir Risk Değerlendirmesi Ekibi kendi sorumluluk alanında risk değerlendirmesi çalışmasını gerçekleştirmeden önce, risk değerlendirmesinde kullanılacak bilgileri temin eder:

Ekip Yönetimi Eğitimi

R.D.EKP. ÖN HAZ. ÇALIŞMASI VE BİLGİ TOPLAMA

Çalışma ortamı, Okul/Kurum bina ve eklentileri,
Okul/Kurumda yürütülen faaliyetler ile iş ve işlemler,
Organizasyon ve hiyerarşik yapı, görev, yetki ve sorumluluklar,
Okul/Kurumda varsa üretim süreç ve teknikleri,
İş ekipmanları,
Okul/Kurumda kullanılan maddeler,
Artık ve atıklarla ilgili işlemler,
Çalışanların eğitim durumları,
Okul/Kurumun teftiş sonuçları,
Acil durum planları,
Sivil Savunma sağlık ve güvenlik planı
Tehlike oluşturabilecek malzemelerin listesi,
Tehlike oluşturabilecek proseslerin listesi,
Yapılan kritik işlemlerin listesi,
Okuldaki kritik ekipmanların listesi v.s.

gibi hazırlanması gereken belirli dokümanlar vb. bilgiler toplanır.

R.D.EKP. ÖN HAZ. ÇALIŞMASI VE BİLGİ TOPLAMA

- Risk değerlendirmesi yapılacak alanlardaki **her bir faaliyetin iş adımları, süreç yönetimi mantığı ile tanımlanır.**

Örneğin; Okula yada pansiyona gelen malzemelerin depoya taşıma faaliyetinin muhtemel adımları;

Malzeme aracının yanaşacağı bina kapısı,

Malzemenin taşınacağı koridor,

Malzemeyi taşıması gereken personelin kimler olduğu,

İlgili personelin malzemeyi taşımak için kullanacağı araç ve gerecin neler olduğu,

Malzemenin belirlenen hat boyunca taşınarak depoya getirmesi,

Malzemenin depoda uygun yerlere yerleştirilmesi,

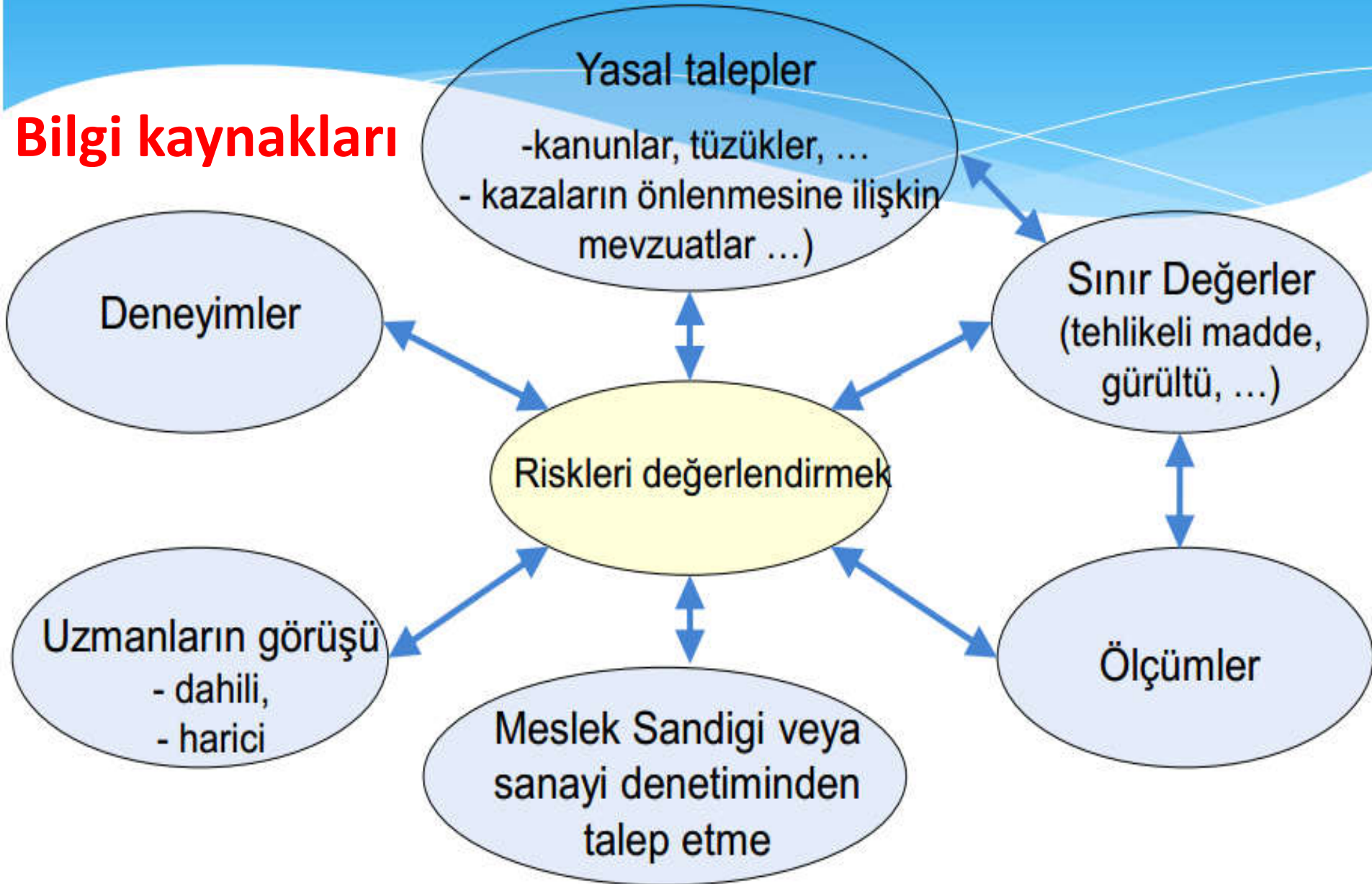
Şeklinde olabilir.

R.D.EKP. ÖN HAZ. ÇALIŞMASI VE BİLGİ TOPLAMA

Bilgi kaynakları

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

6. ADIM : İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ TEHLİKE VE RİSKLERİNİN TANIMLANMASI

Bu adım iş sağlığı ve güvenliği risk değerlendirmesinin en önemli adımıdır. Çünkü tanımlanamayan tehlike ve risklerin kontrol edilmesi ve yönetilmesinin mümkün olamayacağı açıktır.

Okulun kontrolü altındaki alan ve faaliyetlerle ilgili olarak her bir Risk Değerlendirme Ekibi tarafından, aşağıdaki yöntem kullanılarak **sorumlu olunan alanların** ve alanlarda yapılan **her bir faaliyetin** her bir adımı ile ilgili iş sağlığı ve güvenliği **tehlike ve riskleri tanımlanır** ve hazırlanacak bir “İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirme Formu”nda kayıt altına alınır.

RİSK ANALİZİ VE
DEĞERLENDİRME

TEHLİKELERİN TANIMLANMASI

1- Çalışma Ortamı
çalışanlar ve işyerine ilişkin bilgi toplanması

2- İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Kayıtları

3- Çalışma Ortamı tehlikelerinin kayıt altına alınması

4-Çalışma ortamı şartları daha önce risk analizi yapılmamışsa çalışanların maruziyet düzeyinin belirlenmesi için ; Kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırma yapılması

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

- İlgili alanın ve faaliyetin yerinde gözlemlenmesi tehlike ve risk tanımlamanın en önemli adımıdır. Risk Değerlendirme Ekibinin tüm üyeleri tarafından **mümkün olan her durumda ilgili alanda ve faaliyetin her bir adımında yerinde gözlem yapılır.**
- Ekip içinde bulunsa dahi ilgili alanda ve faaliyette **diğer çalışanlarla görüşmeler yapılarak**, alan veya faaliyetle ilgili İSG tehlikeleri ve riskleri, risklere karşı uygulanan mevcut risk kontrol tedbirleri ve alınmasını istedikleri ilave risk kontrol tedbirleri ile **ilgili görüşleri alınır.**

ÇALIŞANLARLA
GÖRÜŞME

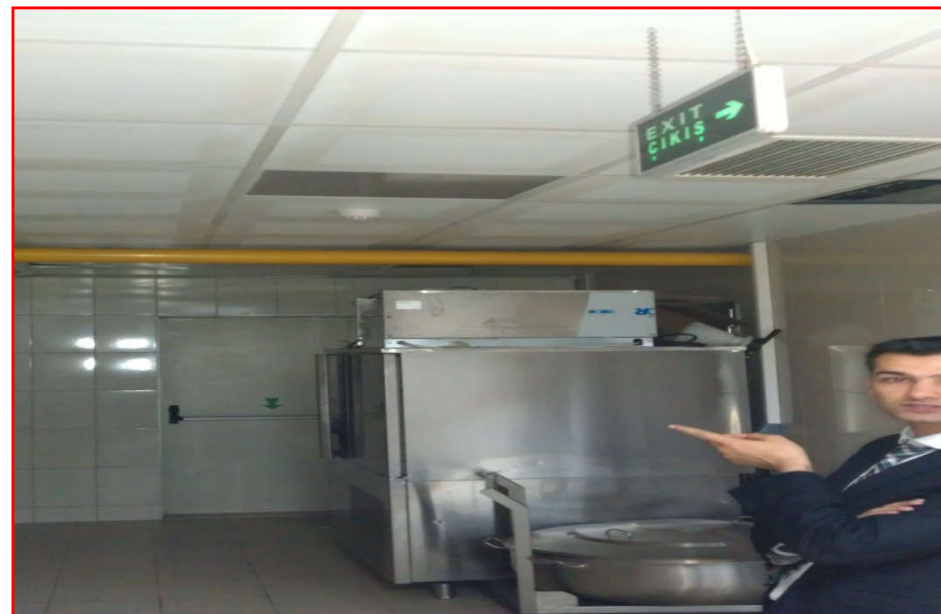
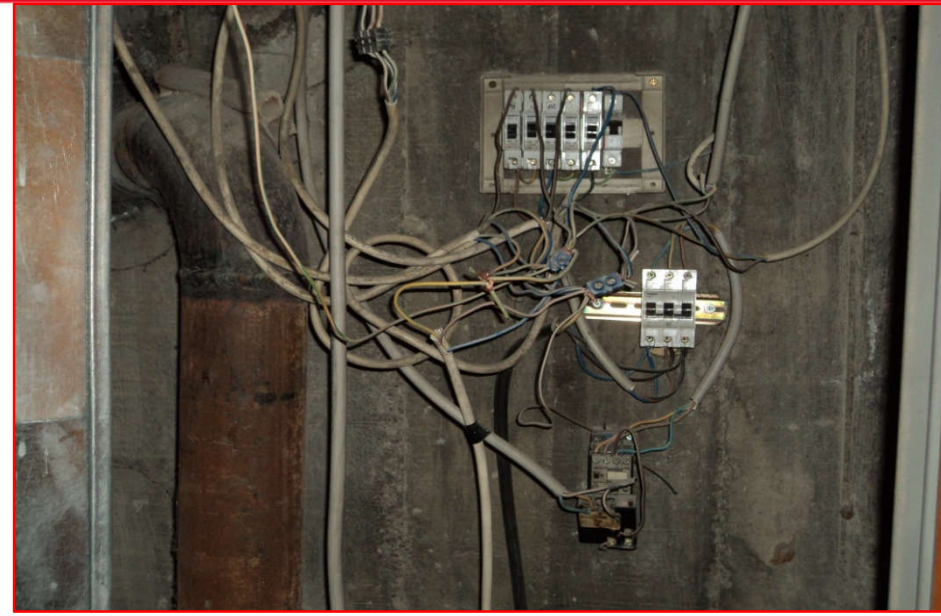
KAYIT ALTINA
ALMA

RISK DEĞERLENDİRİLMESİ

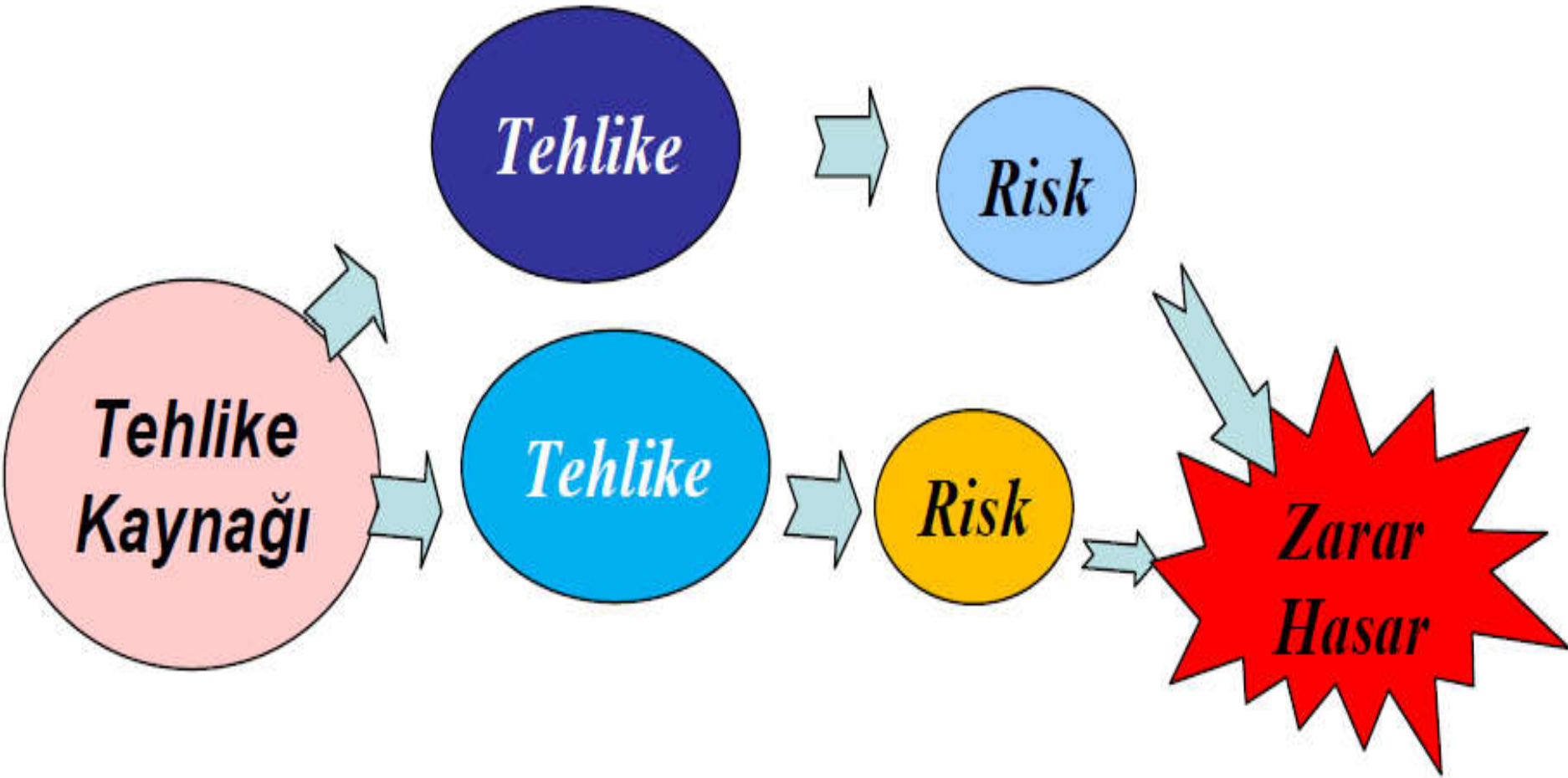

Şu üç soru tehlikeleri tanımlamamıza olanak tanır;

1-Tehlike Kaynakları nelerdir?

2-Bu tehlikeden kim yada ne zarar görebilir?

3-Zarar nasıl ortaya çıkabilir?

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONTROL LİSTELERİ

KONTROL LİSTESİ NO	KONTROL LİSTESİ ADI
KL - 01	OKUL ORTAK KULLANIM ALANLARI
KL - 02	ACİL PLAN
KL - 03	ATÖLYELER
KL - 04	LABORATUAR
KL - 05	KANTİN VE KAFETERYA
KL - 06	GENEL TEMİZLİK
KL - 07	SINIFLAR
KL - 08	KORİDORLAR
KL - 09	OKUL ARAÇLARI VE SERVİSLER
KL - 10	TOPLANTI SALONU
KL - 11	OKUL DIŞI AKTİVİTELER
KL - 12	MÜZİK ODASI
KL - 13	SANAT ODASI
KL - 14	ISLAK HACİMLER (WC VE DUŞLAR)
KL - 15	SPOR SALONLARI
KL - 16	YÜZME HAVUZU
KL - 17	KAZAN DAİRELERİ
KL - 18	ERGONOMİ-BEDENSEL İŞLER
KL - 19	ERGONOMİ-BÜRO İŞLERİ
KL - 20	İŞ İSTASYONU VEYA TEZGAHI

KONTROL LİSTESİ NO	KONTROL LİSTESİ ADI
KL - 21	TEHLİKELİ YÜZEYLERE SAHİP NESNE VE AKSAMLAR
KL - 22	KONTROLSÜZ HAREKETE GEÇEBİLECEK NESNELER
KL - 23	SOĞUK/SICAK MADDE VEYA ARAÇLARLA TEMAS
KL - 24	AYDINLATMA
KL - 25	İÇ İKLİM KOŞULLARI
KL - 26	YÜKSEKTE ÇALIŞMA
KL - 27	MAKİNALARIN HAREKETLİ PARÇALARI
KL - 28	EL ALETLERİ VE EKİPMANLARI
KL - 29 B	ELEKTRİKLİ TESİSAT VE EKİPMANLAR
KL - 30	TAŞLAMA TAŞI
KL - 31	KAYNAK-KESİM- KAPLAMA
KL - 32	BASINÇLI KAPLAR VE TESİSATLAR
KL - 33	BASINÇLI GAZ TÜPLERİ
KL - 34	VİNÇLER VE KALDIRMA MAKİNALARI
KL - 35	YANGIN VE PATLAMA
KL - 36	GÜRÜLTÜ VE TİTREŞİM
KL - 37	KİMYASAL GÜVENLİK
KL - 38	KİMYASAL ATIKLAR
KL - 39	EKRANLI ARAÇLAR VE BİLGİSAYARLAR

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ TOPLANTI SALONU KONTROL LİSTESİ

Tarih

Form
No

...../...../.....

KL- 10

		SIRA NO	AÇIK LAMA	GEREKLİ DEĞİL
1	Aydınlatma kumanda panosundaki açma kapama anahtarları ve şalterler çalışır durumda mı ?			
2	Uzatma kablosu kullanımını gerektirmeyecek kadar sabit tesisat var mı ?			
3	Tüm elektrik anahtarları ve prizleri düzgün çalışıyor mu ?			
4	Yeterli sayıda elektrik prizi var mı ve görsel-işitsel cihazların kullanımı için uygun yerlerde mi?			
5	Toplantı salonunda havalandırma sistemi yeterli mi?			
6	Zemin, kaymaya, düşmeye karşı uygun malzemedan yapılmış mı?			
7	Aydınlatma sistemi yeterli mi ?			
8	Isıtma sistemi yeterli mi?			
9	Acil durum alarmı var mı ?			
10	Mevzuata uygun olarak acil çıkış kapısı var mı ?			
11	Acil çıkış yönlendirme levhaları asılmış mı?			

Aynı zamanda kontrol yapılan alanlarda hangi kişilerin hangi türde tehlike ve risklere maruz kalabileceklerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Okul/Kurumlarda olan risklerden zarar görebilecek kişilere bazı örnekler aşağıda verilmektedir;

- Öğretmenler
- Öğrenciler
- Taşeronlar
- Hizmetliler
- İdari personel
- Ziyaretçiler
- Stajyerler
- Çıraklar
- Okulun civarında risklerden etkilenebilecek olanlar
- Vb.

Okul/Kurumlarda risklerden zarar görebilecek kişiler belirlenirken;

- Engellilere
  - Kişilerin deneyim durumuna
  - Hamile bayanlara
  - Yeni doğum yapmış bayanlara
  - Yalnız çalışan personele
  - Ziyaretçilere
  - Stajyerlere
  - Çıraklara ve
  - İş ortamı paylaşılan diğer personele
- özel dikkat gösterilmelidir.

Çünkü diğerlerine göre daha savunmasız olabilirler.

Tehlike Alanı/Ortamu

SINIFLAR

Risk Altındaki Personel

ÖĞRENCİLER ve ÖĞRETMENLER

Hasarlı zemin

Sıvı Dökülmeleri

Uzatma Kablolar

Elektrik ekipmanları/soketler, Diğer elektrikli ekipmanlar

Sıcak radyatörler /Isıtıcılar

Açık pencereler

Sıralar

Tehlikeli maddeler

Tehlike Alanı/Ortamı SINIFLAR	Risk Altındaki Personel ÖĞRENCİLER ve ÖĞRETMENLER	RİSK
Hasarlı zemin		Kayma, takılma, düşme yaralanma
Sıvı Dökülmeleri		Kayma, düşme yaralanma
Uzatma Kablolar		Takılma, düşme yaralanma Elektrik çarpması
Elektrik ekipmanları/soketler, Diğer elektrikli ekipmanlar		Elektrik çarpması
Sıcak radyatörler /Isıtıcılar		Yanma/yaralanma
Açık pencereler		Düşme
Sıralar		Çarparak yaralanma, Düşme, Takılma
Tehlikeli maddeler		Zehirlenme, Hastalanma

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

7. ADIM : *RİSKLERİN ÖNEM DERECELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ve BELİRLENMESİ*

Kayıp oluşturabilecek olayın ne kadar kritik olduğunun ve hangi öncelikle ele alınmasının gerektiğinin tespit edilmesi çok önemlidir. Bu değerlendirmeyi yaparken, aşağıdaki kıstasları göz önünde bulundurmak gereklidir:

(1) Riskin Şiddeti yada Ciddiyeti:

Eğer bir olay kayıpla sonuçlanıyorsa, oluşan kayıp ne kadar önemlidir, ne kadar ciddidir?

(2) Riskin oluşum yada tekrarlanma sıklığı:

İş ortamındaki insanlar, ekipman, malzeme yada çevreye risk oluşturan olaya hangi sıklıkla maruz kalıyor.

(3) Olasılık:

Riske maruz kalabilecek insan, ekipman, malzeme, çevre işlem faktörlerinin ele alınarak kayba uğrama olasılıkları nedir?

5X5 MATRİS YÖNTEMİ

[RİSK=OLASILIK X ŞİDDET]

OLASILIK Ortaya çıkma olasılığı Frekans için derecelendirme basamakları		
Çok Yüksek	5	Her gün
Yüksek	4	Haftada bir
Orta	3	Ayda bir
Küçük	2	Üç ayda bir
Çok Düşük	1	Yılda bir

ŞİDDET		
DERECELENDİRME		SONUC
Çok Ciddi	5	Birden çok ölüm, Sürekli iş görmezlik
Ciddi	4	Ölüm, Ciddi Yaralanma Meslek hastalığı
Orta	3	Hafif yaralanma Tedavi gerektirir
Hafif	2	İş Günü Kaybı Yok İlk yardım gerektiren
Çok Hafif	1	İş Saati Kaybı Yok Yardım gerektiren

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

RİSKLERİN 5X5 MATRİSE GÖRE DERECELENDİRMESİ YAPILIR.

OLASILIK	ŞİDDET				
	Çok Ciddi 5	Ciddi 4	Orta 3	Hafif 2	Çok Hafif 1
Çok Yüksek 5	YÜKSEK 25	YÜKSEK 20	YÜKSEK 15	ORTA 10	DÜŞÜK 5
Yüksek 4	YÜKSEK 20	YÜKSEK 16	ORTA 12	ORTA 8	DÜŞÜK 4
Orta 3	YÜKSEK 15	ORTA 12	ORTA 9	DÜŞÜK 6	DÜŞÜK 3
Küçük 2	ORTA 10	ORTA 8	DÜŞÜK 6	DÜŞÜK 4	DÜŞÜK 2
Çok Düşük 1	DÜŞÜK 5	DÜŞÜK 4	DÜŞÜK 3	DÜŞÜK 2	DÜŞÜK 1

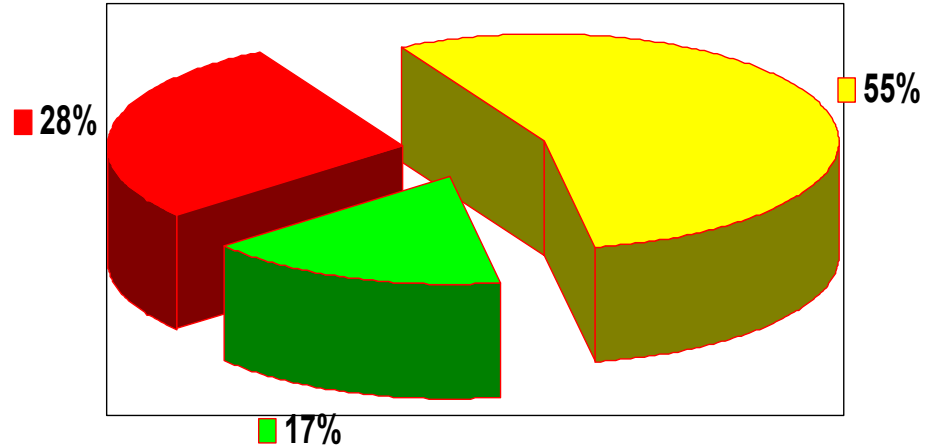
Tehlike Alanı/Ortamı SINIFLAR	Risk Altındaki Personel ÖĞRENCİLER ve ÖĞRETMENLER	RİSK	Olasılık	Şiddet	Risk Düzeyi	AÇIKLAMA
Hasarlı zemin		Kayma, takılma, düşme yaralanma	2 Küçük	3 Orta	6 Düşük	Kabul Edilebilir Risk
Sıvı Dökülmeleri		Kayma, düşme yaralanma	2	3	6	Kabul Edilebilir Risk
Uzatma Kablolar		Takılma, düşme yaralanma Elektrik çarpması	3	3	9	Dikkate Değer Risk
Elektrik ekipmanları/soketler, Diğer elektrikli ekipmanlar		Elektrik çarpması	2	3	6	Kabul Edilebilir Risk
Sıcak radyatörler /ısıtıcılar		Yanma/yaralanma	4	4	16	Kabul Edilemez Risk
Açık pencereler		Düşme				
Sıralar		Çarparak yaralanma, Düşme, Takılma				
Tehlikeli maddeler		Zehirlenme, Hastalanma				

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

Risk Değerlendirmesi Sonuçları

- Toplam Risk : 536
- Kabul Edilemez Risk: 151
- Dikkate Değer Risk: 296
- Kabul Edilebilir Risk: 89

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

8. ADIM : RİSKİ ORTADAN KALDIRMAK YA DA AZALTMAK İÇİN KONTROL TEDBİRLERİNİN PLANLANMASI

Riskin Tamamen Yok Edilmesi, Ortadan Kaldırılması

Genelde tercih edilen bir seçimdir. Eğer risk yoksa kayıpta yoktur. Fakat riski tamamen ortadan kaldırmak her zaman mümkün değildir.

Yapılan çoğu işte yok edilemeyen riskler vardır, ya da tüm riskler yok edilemez.

Örnek; Öğrencilerin bahçeye çıkarılmaması....

Riskin tamamen bertaraf edilmesi, bu mümkün değil ise riskin kabul edilebilir seviyeye indirilmesi için aşağıdaki adımlar uygulanır.

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

Önem derecesi belirlenmiş olan her bir İSG riski için mevcut risk kontrol tedbirlerinin varlığı/yeterliliği değerlendirilir ve aşağıda belirtilen risk kontrol hiyerarşisi göz önünde bulundurularak ilave risk kontrol tedbirleri planlanır:

- **Tehlikenin ortadan kaldırılması** (Örneğin, tehlikeli bir madde yerine tehlikeli olmayan bir maddenin kullanımı, vb.)
- **Riskin azaltılması** (Örneğin tehlikeli bir maddenin yerine daha az tehlikeli olanların kullanılması, vb.)
- **Kişilerin tehlikeden uzak tutulması** (Örneğin, öğrencilerin tehlikeli alana girmesine izin verilmemesi, vb.)

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

- **Tehlikenin çembere alınması** (Örneğin tüm boyama işlemlerinin düzgün ve kapalı bir boyama kabini içinde yapılması, hareketli parçaları olan ekipmanlara koruyucu konulması, yüksek yerlere korkuluk yapılması vb.)
- **Çalışanların maruziyetlerinin azaltılması** (Örneğin bir kişinin 8 saat maruz kalması yerine 4 kişinin her birinin ikişer saat bir gürültüye veya bir kimyasal buharına maruz kalması, vb.)
- **İş sisteminin iyileştirilmesi** (Örneğin buharlaşmayı minimize edecek tarzda bir boyama faaliyetinin yapılması konusunda yazılı prosedürler oluşturulması, tehlikeli alanlara çalışanların girişinin kısıtlanması, vb.)
- **Kişisel Koruyucu Donanım Kullanımı** (Örneğin baret, eldivenler, koruyucu gözlükler, koruyucu giysiler, kulaklıklar, vb. kullanımı)

Risk kontrol tedbirleri planlanırken öncelikle ilgili yasal mevzuat şartlarının sağlandığından emin olunmalıdır.

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

Risk kontrol tedbirlerinin kapsamı oldukça geniş olup, risk yönetimi yaklaşımı ile ele alınmalıdır. Aşağıda idari veya teknik risk kontrol tedbirlerine bazı örnekler verilmektedir:

- İşyerinde tüm çalışanların iş sağlığı ve güvenliğine yönelik olarak görev yetki ve sorumluluklarının tanımlanması ve kendilerine bildirilmesi
- Riskli faaliyetlerin emniyetli şartlar altında gerçekleştirilmesine yönelik prosedür ve talimatların oluşturulması ve uygulanması
- İş ekipmanlarının emniyetli kullanım talimatlarının hazırlanması ve uygulanması
- İş ekipmanlarına önleyici bakım uygulanması
- Basınçlı kaplarda, kaldırma araçlarında periyodik kontrollerin yapılması
- Personelin, taşeronların, tedarikçilerin, vb. işyerinde maruz kalabilecekleri riskler ve risk kontrol tedbirleri hakkında bilgilendirilmesi ve eğitilmesi
- Riskli faaliyetlerde çalışan veya riskli faaliyetleri yöneten personelin mesleki yeterliliklerinin sağlanması
- Riskli alanlara yeterli aydınlatma sağlanması
- Tehlikeli kimyasalların uygun şartlarda depolanmasının sağlanması
- Kişisel koruyucu donanımların sağlanması
- Düzgün olarak kullanılıp kullanılmadıklarının ve beklenen risk azaltmayı sağlayıp sağlamadıklarının kontrolü için işyeri önlemlerinin periyodik olarak izlenmesi ve denetlenmesi
- Vb.

Tehlike Alanı/Orta mı SINIFLAR	Risk Altındaki Personel ÖĞRENCİLER ve ÖĞRETMENLER	RISK	Risk Düzeyi	Kontrol Tedbiri	Tamamlanma Tarihi
Hasarlı zemin		Kayma, takılma, düşme yaralanma	6	Zeminin düzenli kontrol edilmesi Bozukluk varsa hemen düzeltilmesi Sınıfların iyi aydınlatılması Çalışma alanlarını herkes acık tutulması Çantaların dolaşma yollarına bırakılmaması Bu önlemler yeterli mi? Evet / Hayır	1 Ay
Uzatma Kablolar		Takılma, düşme yaralanma Elektrik çarpması	9	Uzatma kabloların sınıfta kullanılmaması, Yeterli siva altı priz takılması, Eğer takılma riski, varsa kablo koruması kullanılması,	2 Hafta
Sıcak radyatörler /Isıtıcılar		Yanma/yaralanma	16	Özellikle okulunuzda özürlü yardıma muhtaç öğrenci varsa düşük yüzey ısısına sahip radyatörlerin seçilmesi Öğrencilere tavsiyelerde bulunulması	5 Gün

4 Adımda Risk Analizi

**Tehlike
ve
Riskleri
Tanı**

**Riskleri
Derecelendir**

**Kontrol
Tedbirlerine
Karar Ver ve
Planla**

**Uygula, İzle
ve Tekrar
Et**

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

9. ADIM : RİSK KONTROL TEDBİRLERİNİN UYGULANMASI

Kararlaştırılan tedbirlerin iş ve işlem basamakları, işlemi yapacak kişi ya da işyeri bölümü, sorumlu kişi ya da işyeri bölümü, başlama ve bitiş tarihi ile benzeri bilgileri içeren planlar hazırlanır.

Bu planlar Okul/Kurum idarelerince uygulamaya konulur.

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

Sıra	RİSKLER	Risk Düzey	KONTROL TEDBİRLERİ	Tamamı Tarihi	Sorumlu
1	Uygun KKD kullanılmaması nedeniyle çimento ve benzeri yapıştırıcılardan kaynaklanacak olt rahatsızlıkları	6	Uygun KKD ler temin edilerek kullanımların sağlanmalı, KKD eğitimi verilmeli	1 Ay	İdare ve Atölye Sorumlusu
2	Toza maruziyet sonucu solunum yolu rahatsızlıkları	8	Toz ölçümü yapılmalı, değerlerin mevzuattaki sınırların üzerinde çıkması durumunda ortamda etkin havalandırmanın yapılması sağlanmalı, mümkün olmayan hallerde veya yeterli olmadığı durumlarda çalışanlara solunum koruyucu donanım sağlanmalı.	1 Ay	İdare ve Atölye Sorumlusu
3	Keskin kenarlı fayans madde ile yaralanma	10	Kesilmeye karşı dirençli, KKD yönetmeliğine uygun eldivenler kullanılmalı.	1 Ay	İdare ve Atölye Sorumlusu
4	Malzemelerin düzensiz istiflenmesi sonucu baş çarpması,takılma düşme	10	Malzemelerin daha uygun istiflenmesi,yüksekte bulunan malzemelerin düşmesini engellemek için panellerle önleme ve destek yapılması	1 Hafta	Atölye Sorumlusu
5	Islak zeminde kayıp düşme sonucu yaralanmalar gerçekleşebilir	15	Islak zeminlerde kaymaya karşı yerlere plastik ızgaralar konulmalı, dışarıdan atölye içine su sızması engellenmeli	5 Gün	Atölye Sorumlusu
6	Asmakat korkuluk seviyesi düşüklüğünden dolayı düşerek yaralanma	12	Asmakat ve merdivende korkuluklar yükseltilmeli	2 Hafta	İdare ve Atölye Sorumlusu
7	Asmakat merdiveni en üst basamağı kot farkı nedeniyle takılma-düşme	12	Şon basamağın her iki üst dış kenarına daha rahat farkedilebilmesi için renkli bant	5 Gün	Atölye Sorumlusu
8	Kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları	6	Dinlenme aralıkları iyi belirlenmeli, uygun tabure temin edilmeli, dize baskının hafifletilmesi için dizlik verilmeli, çalışanlara ergonomi eğitimi verilmeli	1 Ay	İdare ve Atölye Sorumlusu
9	Atölyede mevcut tehlikelerle ilgili farkındalığın azalmasına bağlı olarak kazalar yaşanabilir.	12	Temin edilecek afişler uygun yerlere asılmalı, temin edilecek uyarı levhaları atölyenin gerekli yerlerine ve görülebilecek şekilde konulmalıdır.	1Hafta	Atölye Sorumlusu
10	İlkyardım dolabının olmayışı nedeniyle kazaya müdahale edilememesi	15	İlkyardım dolapları ve gerekli ilkyardım malzemeleri temin edilerek,atölyelerde ulaşılabilir yerlere konulmalıdır.	1 Hafta	Atölye Sorumlusu
11	Yangın Söndürme Ekipmanlarının olmaması nedeniyle yangının büyümesi ve kontrol altına alınması	10	Yangın söndürme ekipmanları temin edilmeli, kolay ulaşılabilir yerlerde, yeterli sayıda ve her zaman kullanıma hazır bulundurulmalı. Periyodik bakımları düzenli olarak yaptırılmalı.	1 Ay	Atölye Sorumlusu

10. ADIM : UYGULAMALARIN İZLENMESİ

Hazırlanan planların uygulama adımları düzenli olarak izlenir, denetlenir ve aksayan yönler tespit edilerek gerekli düzeltici ve önleyici işlemler tamamlanır.

Risk kontrol adımları uygulanırken toplu korunma önlemlerine, kişisel korunma önlemlerine göre öncelik verilmesi ve uygulanacak önlemlerin yeni risklere neden olmaması sağlanır.

Belirlenen risk için kontrol tedbirlerinin hayata geçirilmesinden sonra yeniden risk seviyesi tespiti yapılır. Yeni seviye, kabul edilebilir risk seviyesinin üzerinde ise bu maddedeki adımlar tekrarlanır.

RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

RİSK DEĞERLENDİRMESİ SONUCU DÜZENLENECEK BELGE

Risk değerlendirmesi belgesinde;

- İşyerinin unvanı, adresi ve işverenin adı,
- Gerçekleştiren kişilerin isim ve unvanları ile bunlardan iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi olanların Bakanlıkça verilmiş belge bilgileri,
- Gerçekleştirildiği tarih ve geçerlilik tarihi,
- Risk değerlendirmesi işyerindeki farklı bölümler için ayrı ayrı yapılmışsa her birinin adı,
- Belirlenen tehlike kaynakları ile tehlikeler,
- Tespit edilen riskler,
- Risk analizinde kullanılan yöntem veya yöntemler,
- Tespit edilen risklerin önem ve öncelik sırasını da içeren analiz sonuçları,
- Düzeltici ve önleyici kontrol tedbirleri, gerçekleştirilme tarihleri ve sonrasında tespit edilen risk seviyesi
- gibi hususlar yer alır.

Risk değerlendirmesi dokümanının sayfaları numaralandırılarak; gerçekleştiren kişiler tarafından her sayfası paraflanıp, son sayfası imzalanır ve işyerinde saklanır.

RISK DEĞERLENDİRME ANALIZI YENİLENMESİ

ÇOK TEHLİKELİ İŞYERLERİNDE: 2 Yılda Bir

TEHLİKELİ İŞYERLERİNDE: 4 Yılda Bir

AZ TEHLİKELİ İŞYERLERİNDE :6 Yılda bir